

Висновки. Ефективність управління корпоративними структурами в агросфері України ґрунтується на їх ідентифікації, виявленні чинників та ризиків функціонування, обґрунтуванні принципів управління, оцінці його рівня, застосуванні антикризового управління, ризик-менеджменту, контролінгу. Стратегічний ризик-менеджмент як нова тенденція в сучасному управлінні агрокорпораціями здатний створити можливості для уникнення (зменшення впливу) економічних ризиків, які в майбутньому можуть позначитися на діловій репутації аграрного підприємства.

З огляду на це, надзвичайно важливим є вивчення та впровадження іноземного досвіду в управління економічними ризиками вітчизняних корпоративних підприємств аграрної сфери. Діяльність у напрямі адаптації до українських економічних реалій найбільш ефективних досягнень світової науки та агробізнесу у галузі ризик-менеджменту сприятиме стійкості, фінансово-економічній безпеці та збільшенню конкурентних переваг національних корпоративних агроформувань.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку: [монографія] / В.Г.Андрійчук. – Ніжин: ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф””, 2007. – 216 с.
2. Давиденко Н.М. Розвиток корпоративного управління в агробізнесі України / Н.М. Давиденко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 3. – С. 95-99.
3. Ільїн В.Ю. Удосконалення структури управління аграрної корпорації / В.Ю. Ільїн // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. Серія “Економічні науки”. – Луганськ: “Елтон-2”, 2008. – № 85. – С. 250-257.
4. Литвинчук І.Л. Використання світового досвіду корпоративного управління в аграрному секторі економіки України / І.Л. Литвинчук // Агроінком. – 2008. – № 5-6. – С. 43-46.
5. Небава М.І. Теорія корпоративного управління: вузлові питання : [навч. посіб.] / М. І. Небава. – К. : ЦНЛ, 2004. – 295 с.
6. Носова О.В. Система корпоративного управління в умовах інституціонально-ринкової трансформації / О.В. Носова // Інституціональна архітектура і динаміка економічних преобразовань; под ред. А.А. Гриценко. – Харків: Форт, 2008. – С. 769-784.
7. Саблук П.Т. Ефективність корпоративного управління: інституційний аспект / П.Т. Саблук // Вісник аграрної науки – 2004. – № 6. – С. 54-56.

Рецензент – д.е.н., професор Мармоль Л. О.

УДК 347.73.037

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ: НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ І СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ

Ксьонжик І.В., д.е.н., доцент

Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено передумови впровадження системи внутрішнього аудиту у державному секторі. Визначено нормативно-правову базу формування його системи в бюджетних установах. Розглянуто функції підрозділів внутрішнього аудиту, які працюють в установах державного сектору, відповідно до покладених на них завдань. Виявлено, що предметом оцінки якості внутрішнього аудиту є планування.

Ключові слова: державний сектор, внутрішній аудит, фінансовий контроль, бюджетні установи.

Постановка проблеми. Установи та організації, що працюють в державному секторі, в умовах поступової інтеграції України в європейський простір, потребують не тільки регулювання у сфері реформування існуючої системи державного фінансового контролю, ведення обліку, складання фінансової та бюджетної звітності але і створення життєздатної нормативно-правової бази. Особливо це стосується питань здійснення внутрішнього аудиту. Це пов'язано з тим, що в ринкових умовах зростає його роль в бюджетних установах і організаціях, державних підприємствах. Застосування цієї невід'ємної складової державного фінансового контролю дозволить: здійснювати аналіз ефективності діяльності управлінського персоналу бюджетних установ; виявляти корупційні об'єкти; порівнювати здійснені витрати з отриманими доходами, стимулювати ефективне використання фінансових ресурсів і здійснювати жорсткий контроль за витратами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам здійснення внутрішнього фінансового контролю і аудиту присвятили свої численні праці такі провідні вчені-економісти, як: М. Білуха, Б. Валуєва, Ю. Данілевський, І. Дрозд, В. Івашкевич, М. Кужельний, О. Чечуліна. Разом з тим, дослідженню теоретико-методологічного базису внутрішнього аудиту в державному секторі України приділено недостатньо уваги.

Постановка завдання. Дослідити передумови впровадження системи внутрішнього аудиту у державному секторі. Визначити нормативно-правову базу формування системи внутрішнього фінансового аудиту в бюджетних установах, встановити об'єкт і основні функції підрозділів внутрішнього аудиту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація системи внутрішнього аудиту в державному секторі обумовлюється необхідністю підвищення ефективності процесів управління; зниженням ризиків шахрайства, марнотратства, бухгалтерських помилок; тенденцією зростання різних видів платних послуг, які надають підприємства та установи бюджетної сфери відповідно до своїх функціональних повноважень.

Державний фінансовий аудит є різновидом державного фінансового контролю і полягає у перевірці та аналізі органом державного фінансового контролю фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінка викладаються у звіті [1].

Безпосередній розвиток системи внутрішнього фінансового аудиту в державному секторі повинен здійснюватися виходячи з бюджету організації, складності та специфіки фінансово-господарських операцій, що виконуються, і чисельності працюючих. Сформовані структурні підрозділи внутрішнього аудиту та комплекс розроблених планів організаційних заходів, методичного забезпечення його діяльності, дозволить постійно здійснювати контроль цільового та ефективного використання бюджетних коштів; давати зважену оцінку об'єктів внутрішнього аудиту в сучасний момент, і оцінку майбутнього стану об'єктів, які досліджуються [2].

Установи та організації, які працюють у державному секторі України, під час розробки внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту та визначення методичних матеріалів, які слід застосовувати при їх підготовці, повинні керуватися наступною нормативно-правовою базою, що містить загальні вимоги до організації та проведення внутрішнього аудиту, а саме:

1. Бюджетний кодекс України [3].

2. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади...”, яка містить основні завдання, функції та права керівника і працівників підрозділу внутрішнього аудиту, вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня внутрішніх аудиторів та звітування про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту тощо [4].

3. Стандарти внутрішнього аудиту, главою 1 розділом II яких передбачено обов’язковість затвердження внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (положення про підрозділ внутрішнього аудиту, посадових інструкцій його працівників та порядку планування і проведення внутрішніх аудитів, документування, реалізації їх результатів), а також встановлюють єдині підходи до організації та проведення внутрішнього аудиту, підготовки аудиторських звітів, висновків та рекомендацій, здійснення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту [5].

4. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту, що визначає морально-етичні принципи професійної діяльності працівників підрозділу внутрішнього аудиту та правила поведінки державного внутрішнього аудитора [6].

Водночас, при розробці керівником аудиторського підрозділу внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, як це передбачено п. 1.2 глави 1 розділу II Стандартів внутрішнього аудиту, слід зважати на специфіку діяльності та особливості його організаційної структури [7].

Об’єктом внутрішнього аудиту є діяльність центрального органу виконавчої влади, його територіальних органів і бюджетних установ в повному обсязі або з окремих питань (на окремих етапах) та заходи, що здійснюються його керівником для забезпечення ефективного функціонування системи внутрішнього контролю (дотримання принципів законності та ефективного використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, виконання завдань, планів і дотримання вимог щодо діяльності центрального органу виконавчої влади, його територіальних органів і бюджетних установ, а також підприємств, установ та організацій, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади).

Підрозділ внутрішнього аудиту, який працює в установах державного сектору, відповідно до покладених на нього завдань, забезпечує виконання наступних функцій:

1) проводить оцінку: ефективності функціонування системи внутрішнього контролю; ступеня виконання і досягнення цілей, визначених у стратегічних та річних планах; ефективності планування і виконання бюджетних

програм та результатів їх виконання; якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій, завдань, визначених актами законодавства; стану збереження активів та інформації; стану управління державним майном; правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової і бюджетної звітності; ризиків, які негативно впливають на виконання функцій і завдань центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи;

2) проводить за дорученням керівника центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи аналіз проектів наказів та інших документів, пов'язаних з використанням бюджетних коштів, для забезпечення їх цільового та ефективного використання;

3) планує, організовує та проводить внутрішні аудити, документує їх результати, готує аудиторські звіти, висновки та рекомендації, а також проводить моніторинг врахування рекомендацій;

4) взаємодіє з іншими структурними підрозділами центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи, іншими державними органами, підприємствами, їх об'єднаннями, установами та організаціями з питань проведення внутрішнього аудиту;

5) подає керівникові центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи аудиторські звіти і рекомендації для прийняття ним відповідних управлінських рішень;

6) звітує про результати діяльності відповідно до вимог цього Порядку та стандартів внутрішнього аудиту;

7) виконує інші функції відповідно до його компетенції [4].

Необхідно зазначити, що функції внутрішнього аудиту, залежно від характеру діяльності установ державного сектору, можуть розширюватися до рівня функції інформаційного забезпечення, регулювання і контролю (моніторингу), завдання якого шляхом підготовки управлінської інформації орієнтувати керівництво на прийняття оптимальних управлінських рішень.

Предметом оцінки якості внутрішнього аудиту є планування, організація та проведення такого аудиту, моніторинг виконання рекомендацій за результатами його проведення, дотримання посадовими особами підрозділів вимог стандартів внутрішнього аудиту та інших нормативно-правових актів з відповідних питань [4].

Висновки. Внутрішня слабкість української фінансової і бюджетної системи, корупція, неефективність систем контролю і відсутність координації між державними органами на всіх рівнях створюють серйозні проблеми у діяльності установ і підприємств державного сектору України. Тому створення єдиної системи державного моніторингу стану національної економіки та фінансової системи, що відповідають світовим аналогам, є однією з основних передумов подолання кризових явищ в економіці та запорукою її подальшого сталого і передбачуваного розвитку. Вважаємо, що застосування бюджетними установами інструмента внутрішнього аудиту посилить безперервний моніторинг стану державних фінансів і оцінки ризиків; прискорить інтеграцію дер-

жавного сектору України до світової системи внутрішнього аудиту; наблизить національне законодавство у цій галузі до міжнародних зразків.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України № 2939-XII від 26.01.1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Рябушка Л. Б. Перспективы развития внутреннего аудита в бюджетной сфере [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Economics/42784.doc.htm.
3. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
5. Стандарти внутрішнього аудиту : наказ Мінфіну від 04.10.2011 р. № 1247 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
6. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту : наказ Мінфіну від 29.09.2011 р. № 1217 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
7. Берадзе Г. Р. Роз'яснення щодо чинної нормативно-правової бази з питань організації внутрішнього контролю та здійснення внутрішнього аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/103732>.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В. І.

УДК 631.164.23:238.431

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Кузьменко Н.В., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

В статті автором розглянуто методичне забезпечення оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. На основі дослідження економічної сутності та змісту «інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств» при врахуванні підходів до оцінки ефективності в економічній літературі запропоновано алгоритм оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано необхідність застосування множинного кореляційно-регресійного аналізу для кількісної оцінки взаємозалежностей між статистичними ознаками.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, ефективність, інвестиційна діяльність, індексна модель, сільське господарство.

Постановка проблеми. Специфіка агропромислового комплексу України та пріоритетність його щодо ідентифікації інвестиційної діяльності обумовлює необхідність та доцільність дослідження методологічного забезпечення оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств як окремого наукового напрямку. В цій галузі накопичено значні наукові напрацювання.